

7 hovedpunkter i Ólafur Jóhannes Einarssons memo med tilsvaer fra Peter Ørebech, Norges arktiske universitet i Tromsø (gul overstrøket tekst):

1. Den Tredje energimarkedspakken forandrer slet ikke islandske myndigheters hjemmel til å forby overføring av ejendomsretten til energiressurser, som nå tilhører staten, som det alt er tilfellet i islandsk lovgivning

Enig. Island kan beholde nasjonalt eierskap til energiressurser, dersom dette gjennomføres 100 % - med fullt nasjonalt eierskap: Dvs. at det vedtas at Nasjonale islandske ressurser ikke skal privatiseres. Dette følger av EØS artikkel 125 sett i sammenheng med EFTA-domstolens dom i „Hjemfallssaken“ 2007 (JUDGMENT OF THE EFTA COURT, 26 June 2007, Case E-2/06).

2. Den Tredje energimarkedspakke forandrer slet ikke Islands rettigheter til å bestemme med hvilke vilkår landets energiressurser blir utnyttet og hvilke kraftkilder blir brukt her i landet.

Dette er ikke korrekt. Hvis 3dje energipakke blir vedtatt blir energiproduksjon og – samkjøring, dvs overføring mellom land, en del av EØS-avtalen. Energi er en vare, jf. Artikkel 24 og Vedlegg IV. Iht. Artikkel 11 og 12 er det forbud mot import- og eksporthindringer. Dersom Island legger inn „terskler“ som virker produksjonsbegrensende vil dette kunne stride mot „den frie vareflyten“; Se EU-utkast til energipakke 3; COM(2017) 110 Final. 2017/10046: „These efforts cover all policies in the area of the free movement of goods, persons, services and capital, as well as flanking and horizontal policies specified in the EEA Agreement“ (p. 2).“ Her må en også huske på at det er **virkningsstolkning** som gjelder i EU og i EØS: Eksporthindringer med „tilsvarende virkning“ er forbudt

3. ACER vil, til trods for Islands medlemskap der, ikke ha noe å si om ting som organisering rundt konsesjoner og myndighetenes maktutøvelse her i landet, og vedtak af Den tredje energipakken ville medføre små endringer i samband med dette.

Samme svar som i pkt. 2: Konsesjonssystemer virker hemmende på den frie flyten og på etableringsadgangen, virkningen av disse reguleringer omfattes også av EØS-artikkel 12. I tillegg gjelder at Island ikke kan organisere konsesjonssystemet slik at det strider mot artikkel 124 «The Contracting Parties shall accord nationals of EC Member States and EFTA States the same treatment as their own nationals as regards participation in the capital of companies or firms within the meaning of Article 34, without prejudice to the application of the other provisions of this Agreement»

4. ACER har ingen hjemmel for utøvelse av makt ovenfor private instanser, men utelukkende ovenfor offentlige overvåkingsorganer.

ACERs hjemler er nedfelt i (særlig) Forordningene nr. 713/2009 og nr. 714/2009, slik som de er endret ved forordning nr. 347/2013 og i Direktiv 2003/54/EC. Iht. Regelverket etableres det nasjonalt – som ACERs forlengede arm i medlemstatene – herunder Island et organ Reguleringsmyndigheten for Energi (RME) som Island **ikke kan instruere eller regulere**. Dette organ er EUs forlengede arm i Island. RME foretar all regulering av energi som henhører det eller ACER direkte. Reglene

som gjelder for RME **er EUs harmoniserte regler for kraftomsetning** over landegrensene. ACERS makt fremgår av de ovennevnte forordninger og direktiver. Dette gir et øyeblikksbilde av kompetansen. EU har lovreguleringskompetansen og **kan fort endre** på ACERS mange gjøremål/hjemler. ACER har avgjørelseskompetanse i enkeltsaker. Disse kan f.eks. angå grensekryssende kabler, se forordning nr. 713/2009 Artikkel 8 (1). I artikkel 8 (4) heter det f.eks. "Kommissionen kan vedtage retningslinjer for de situationer, hvor agenturet bliver kompetent til at træffe beslutning om vilkår og betingelser for adgang til og operativ sikkerhed i forbindelse med grænseoverskridende infrastruktur. Disse foranstaltninger, der har til formål at ændre ikke-væsentlige bestemmelser i denne forordning ved at supplere den, vedtages efter forskriftsproceduren med kontrol i artikel 32, stk. 2, i denne forordning."

5. Når Den tredje energipakken ble opptatt i EØS-avtalen var det en overenskomst, at makthjemmel ovenfor overvåkingsorganer i EFTA-landene skulle ikke bli hos ACER, men hos ESA.

Ja, det er korrekt at ACER skal treffe sine vedtak og at ESA skal lage sine kopivedtak (ved oversetting av ACER-vedtak til islandsk, norsk etc. Disse retter seg så til RME som effektuerer ACER-vedtakene i Island og i Norge. Men siden dette er rene kopivedtak og siden Island eller Norge ikke kan instruere RME – samtidig som RME plikter å følge EØS-rettens regler, jf. EØS-avtalen artikkel 7, så er konstruksjonen som er valgt rene spillfekterier for å omgå grunnlovshindringer som ligger i overgang fra 2-pillarer og til en grunnlovsstridig 1-pillar system.

6. ACERs hjemmel til bindende vedtak er hovedsakelig i samband med grensekryssende energiinstallasjoner (f.eks. sjökabler); det følger av sakens natur, at slike makthjemmer ikke har gyldighet på Island så lenge som her finnes ingen slike energiinstallasjoner.

„Sakens natur“ er ingen rettskilde. Gjeldende rettskilde er EØS-avtalen artikkel 12. Dersom noen i Norge vil bygge en kabel Norge-Island og Island nekter slik kabel bygget er dette en „kvantitativ eksportrestriksjon“ som strider mot artikkel 12. Striden mellom f.eks. RME-Norge på vegne av et private firma f.eks. Elkem og RME-Island om bygging av kabler ut av Island og til Vestkysten av Norge (ca. 150 mil) avgjøres av ACER iht. Forordning nr. 713/2009 art. 8 (1) a.

7. Den tredje energimarkedspakke forandrer slet ikke, at det er Islands suverene rettighet å bestemme, hvilken myndighet ville konsesjonsbehandle installasjon av sjökabel og også å bestemme, om den islandske stat skulle bli ejer av en slik installasjon.

Dette ville jeg ikke tatt sjansen på. Island har suverene rettigheter mht. om staten skal beholde eiendomsretten til energien (EØS-avtalen artikkel 125), men reguleringen av energiproduksjon, altså vedtak truffet ikke i medhold av eiendomsretten, men iht. høyhetsretten – dvs. reguleringen av næringen – må følge EØS. Private er ikke ekskludert fra å etablere eller drive kraftsalg. Snarere tvert i mot. Det skal godt gjøres for Island å imotsette seg at E-on, Vattenfall, Statskraft, eller private aktører – ved henvisning til planer vedtatt i ACER om kabel ut av Island og over til Norge som jo med flere kabler er koplet opp til EU-markedet. Se forordning nr. 714/2009 *BILAG I* (Retningslinjer for administration og fordeling af ledig overførselskapasitet på samkørlingslinjerne mellem nationale systemer) **der det**

heter i punkt 1.1: «Transmissionssystemoperatører (TSO'er) skal bestræbe sig på at acceptere alle kommercielle transaksjoner, herunder sådanne, som innebærer grænseoverskridende handel». **Videre heter det i pkt. 2.1:** «Metoderne til håndtering af kapacitetsbegrænsninger skal være markedsbaserede for at lette en effektiv grænseoverskridende handel». Denne bestemmelse må leses i sammenheng med forordning (EU) Nr. 347/2013 av 17. april 2013 om retningslinjer for den transeuropæiske energinfrastruktur og om ophevelse af beslutning nr. 1364/2006/EF og ændring af forordning (EF) nr. 713/2009, (EF) nr. 714/2009 og (EF) nr. 715/2009, se **BILAG I** (prioriterede energinfrastrukturkorridorer og –områder). Island hører med i det som kalles Nord-syd elsammenkoblinger i Vesteuropa («NSI vest elektrisitet»): «sammenkoblinger mellem medlemsstaterne i regionen og med Middelhavsområdet, herunder Den Iberiske Halvø, navnlig for at integrere elektrisitet fra vedvarende energikilder og styrke de interne netinfrastrukturer for at fremme markedsintegration i regionen». Når en kabel fra Øst-Island og til Vest-Norge kommer med som «prioriterte elkorridorer» og de «Regionale lister over projekter af fælles interesse» (**BILAG III**) er løpet lagt videre. EU og Norge presser på for å få lagt kabelen **iht. listene** og de kan støtte seg på at denne kabel er med i **planen** for Nord-syd elkorridoren i EU. ACER vil da selvsagt gi klarsignal til at f.eks. Elkem bygger kabelen for å kompensere for all den Twh som Norge har solgt til EU-landene og Storbritannia (kabler ut av Norge under bygging kan nå eksportere ca. 40-50 % av norsk kraftproduksjon). Norges situasjon som vil være et sterkt argument for ACER mht. bygging av Island-Norge kabelen vil da være at Norge lider under strømmangel og trenger tilførsler for å holde god regularitet energileveranse for varme og lys i husene. Som fortalen til forordningen viser er **forsyningsikkerhet** i det indre marked er et viktig mål som er gitt høy prioritet (se pkt. 3).

Tromsø, 6 november 2018